rock and roll

A mûfaj és stílusalapító korai rock & roll (1950 körül) gyökerei igen szerteágazóak voltak. A blues [1], rhythm and blues [2] és country [3] mellett a gospel [4], a tradicionális [5] pop [6], a jazz [7] és a folk [8] is táplálta a kezdetben egyszerû, gyakran csak háromakkord [9]os, de gyors, jól táncolható, dallamos számokat.
A rock & roll zene 4/4 [10]-es, és a kíséret [11] hangsúly [12]a a 2. és a 4. negyedre esik.
Általában elektromos [13] szóló-, ritmus- és basszusgitár [14]ral, dob [15]bal adják elõ, kibõvítve szaxofon [16]nal, zongorá [17]val.

A rock & rollerek, zenész-énekesek elsõ hullámában volt többek közt Chuck Berry, Elvis Presley, Little Richard, Jerry Lee Lewis, Buddy Holly, Bo Diddley, Bill Haley, Gene Vincent, és az Everly Brothers. Õk ültették el az egyre terebélyesedõ és sokfelé ágazó rock & roll fát. Évtizedek során voltak mûvészek, akik megõrizték a kialakult mûfajt, mások továbbfejlesztették, megújították és új elemekkel ötvözték, de akadtak szép számmal olyanok is, akik felrúgva a tradíciót, túlléptek a mûfaj határain. Mára a rock & roll olyan gyûjtõfogalommá vált, mely különbözõ stílusokat tartalmaz, de amelyek valamilyen módon és mértékben kapcsolódnak a gyökerekhez.

Általában 1955-öt nevezik meg a rock & roll születésnapjának, bár valójában senki nem tudja megmondani, melyik volt a legelsõ rock & roll szám a rockzene történetében.
Viszont az új zene "megszülésének" és az egész világon népszerûvé tételének dicsõsége egy mindig mosolygó, kövérkés zenészt illet, a michigani William John Clifton Haley Jr.-t, röviden Bill Haleyt (Rock Around the Clock) [18]

Persze sok friss, fiatal rock & roll együttes és elõadó is megjelent. Például Danny and the Juniors, akiknek 1958-as "At the Hop" c. száma listavezetõ volt, és a "Rock and Roll Is Here to Stay" is elõkelõ helyen végzett, vagy a színes bõrû Coasters, az 1958-as No. 1-es "Yakety Yak"-kal és 1959-ben a szintén sikeres "Charley Brown"-nal és "Poison Ivy"-val; Gene Vincent, akinek az egyik lába béna volt, de lélegzetelállítóan énekelte a szexis "Be-bop-a-lula" c. számot, mely 1956-ban hatalmas siker volt. Olyan slágerek származnak tõle, mint a "Race With the Devil", a "She She Little Sheila" vagy a "Blue Lean Bop"; az Everly Brothers, akik minden rockbefolyás ellenére sem szakadtak el teljesen country [19]stílusuktól, és döntõ befolyást gyakoroltak olyan együttesekre, mint a Byrds, Simon & Garfunkel, és a Beatles is. Jerry Lee Lewis énekes és zongorista -aki szintén a country és a blues vidékérõl jutott el a rock & rollhoz- specialitásai a vad dalok voltak, mint a "Great Balls of Fire", "High School Confidential", "Whole Lotta Shakin' Goin' on". Zongoráján minden testrészével játszott, és a koncertek végén lábával rugdosta körbe a színpadon. Úgy nézett ki, hogy komoly konkurenciája lehet Elvisnek, amikor 1958-ban elkövette azt a hibát, hogy feleségül vette 13 éves unokatestvérét. Ezzel meghalt a rockvilág számára. Bár az emberek sok mindent elnéztek az új, vad rock & roll sztároknak, de ez mindenen túltett. Sok fáradságába került Jerry Lee Lewisnak, hogy a hatvanas években újra felépítse karrierjét mint countryénekes. (Élettörténetét természetesen megfilmesítették.) Carl Perkins a "Blue Suede Shoes"-ban kitûnõen eltalálta a rock & roll generáció életérzését: "Megihatod a whiskymet, ellophatod az autómat, még a feleségemet is elveheted, egyet azonban semmiképpen nem tehetsz meg: nem léphetsz a kék szarvasbõr cipõmre." Perkins szerzõje olyan klasszikus rockszámoknak, mint pl. az "Everybody's Tryin' to Be My Baby", mely késõbb a Beatles egyik slágere lett.
Meg kell említeni Eddie Cochrant, aki countryénekesként kezdte zenei pályafutását, és Hank Cochrannal -akivel nem volt rokonságban- énekelt együtt, bár egyre inkább a rock & roll felé orientálódott. A "Sittin' in the Balcony", a "Jeannie, Jeannie, Jeannie", a "Twenty Flight Rock", a "C'mon Everybody", és mindenekelõtt a "Summertime Blues" tették népszerûvé, elsõsorban Angliában. A "Summertime Blues" az akkori tinédzserek egy jellemzõ problémájáról, az apa kocsijáért vívott kétségbeesett harcról szól. Mielõtt Eddie Cochran nemzetközi hírû sztárrá válhatott volna, 1960-ban, London közelében autóbaleset áldozata lett.
Az ötvenes évek rocksztárjainak listáját még hosszan lehetne sorolni.

Igazi rock & roller -Amerikával ellentétben- alig volt Angliában az '50-es években.

Cliff Richard 1958-as "Move it"-jével volt az elsõk között volt, aki megpróbálkozott ezzel a népszerû amerikai zenei irányzattal, bár a derék Cliff inkább egy fáradt Elvis-utánzat volt, mint rocker. Szelíd dalaival, mint a "Livin' Doll" vagy a "Travellin' Light", 1959-ben találta meg saját stílusát: Cliff Richard volt az angol Ricky Nelson.

A soul [20]lal ellentétben a '60-as évek elején úgy tûnt, hogy a rock & roll a végét járja. Néhány reményteljes fiatal rocker meghalt balesetben. Elvis a hadseregben volt, és visszatérése után csak lágy számokat énekelt, más elõadók egyszerûen abbahagyták. A rock & roll iránya fokozatosan megváltozott.
A folk-rock [21] volt az a varázsszó, amellyel sok zenész megpróbálta megszelídíteni a rock & rollt. Ennek az új irányzatnak a sztárjai: Bob Dylan, valamint Peter, Paul & Mary.
De volt jó néhány olyan zenész is, akik nem akartak állandóan homlokráncolva a vietnami háborúra gondolni. Közöttük volt pl. a Beach Boys.
Mellettük egyre több olyan fiatal zenész és énekes jelent meg, akik bár nem az õsi, vad rock & rollt játszották, de elég sikeresek voltak a rock & roll egy mérsékeltebb, "poposabb" változatával. Egyikük Del Shannon volt.
A bájos hölgyek is egyre inkább a kezükbe kaparintották a mikrofont, közöttük Wanda Jackson, aki 1960-ban a "Let's Have a Party" (Bulizzunk) c. dalból rekedt countrymotívumokkal rockslágert csinált. Brenda Lee, akit valójában Brenda Mae Tarpleynek hívnak, és 1957-ben, mindössze 13 évesen ünnepelte elsõ rock-bestsellerét, a "Dynamite"-ot, a '60-as évek elejére szupersztár lett. A tinédzser, aki az éjszakai klubokat idézõ rekedt hangjával mérsékelt rockszámokat énekelt, mint az "I'm Sorry" (Sajnálom), az "I Want To Be Wanted" (Azt akarom, hogy akarjanak), az "Emotions" (Érzelmek), a "Dum Dum" és a "Fool Nr. 1." (Elsõ számú õrült).
A lágy rockerek egyike volt Bobby Vee. Akkor kapta élete legnagyobb lehetõségét, amikor Buddy Holly, The Big Bopper és Ritchie Valens repülõgép-balesetben életüket vesztették, mivel a show-ban, ahol nekik kellett volna fellépniük, õ ugorhatott be tartalékként. Ezt követõen kapott is egy lemezszerzõdést. Bestsellerei a '60-as évek elején: "Devil Or Angel" (Ördög vagy angyal), "Rubber Ball" (Gumilabda), "Take Good Care of My Baby" (Nagyon vigyázz a bébimre) és a "Run to Him" (Fuss hozzá).
Az 1964-es év brit invázió [22]ja nagy mozgolódást keltett az amerikai zenei világban. Mindenfelé új együttesek alakultak, akik vagy az angol beat [23]et vették át és "amerikanizálták", a létezõ rockirányzatokat finomították és specializálták, vagy valami újat találtak ki, ami a végén nem is hangzott annyira újnak. A rock & roll végérvényesen átalakult rockká, egy zenei mûfajjá, amely sokféle irányzatra szakadt.
A '60-as évek végére létrejött a hard rock [24], a heavy metal [25], a punk-rock [26], a protest rock, a folk-rock [21], a country-rock [27], a bombastic-rock, a psychedelic-rock, a soft rock [28], a jazz-rock [29], a latin rock, a classic-rock, a west coast-rock [30].

Tízen a legelsők közül - ***Pioneers of rock 'n' roll: ►*** [31]

Tamás megjegyzései: http://www.msnbc.msn.com/id/28899375/displaymode/1107/s/2/

Forrás webcím: https://www.zenci.hu/szocikk/rock-and-roll

Hivatkozások:
[1] https://www.zenci.hu/szocikk/blues
[2] https://www.zenci.hu/szocikk/rhythm-and-blues
[3] https://www.zenci.hu/szocikk/country
[4] https://www.zenci.hu/szocikk/gospel
[5] https://www.zenci.hu/szocikk/tradicionalis
[6] https://www.zenci.hu/szocikk/pop
[7] https://www.zenci.hu/szocikk/jazz
[8] https://www.zenci.hu/szocikk/folk
[9] https://www.zenci.hu/szocikk/akkord
[10] https://www.zenci.hu/szocikk/4/4
[11] https://www.zenci.hu/szocikk/kiseret
[12] https://www.zenci.hu/szocikk/hangsuly

[13] https://www.zenci.hu/szocikk/elektromos
[14] https://www.zenci.hu/szocikk/basszusgitar
[15] https://www.zenci.hu/szocikk/dob
[16] https://www.zenci.hu/szocikk/szaxofon
[17] https://www.zenci.hu/szocikk/zongora
[18] http://www.zenci.hu/szocikk/rock-around-clock
[19] https://www.zenci.hu/szocikk/country-
[20] https://www.zenci.hu/szocikk/soul
[21] https://www.zenci.hu/szocikk/folk-rock
[22] https://www.zenci.hu/szocikk/brit-invazio
[23] https://www.zenci.hu/szocikk/beat
[24] https://www.zenci.hu/szocikk/hard-rock
[25] https://www.zenci.hu/szocikk/heavy-metal
[26] https://www.zenci.hu/szocikk/punk-rock
[27] https://www.zenci.hu/szocikk/country-rock
[28] https://www.zenci.hu/szocikk/soft-rock
[29] https://www.zenci.hu/szocikk/jazz-rock
[30] https://www.zenci.hu/szocikk/west-coast-rock
[31] http://www.msnbc.msn.com/id/28899375/displaymode/1107/s/2/